

וקראת לשבת עיונג

אלון תרני בפאכע באגדע וביסולע פלאנץ

גליון מס' 552

פרשת בלק

י"ב בתמוז התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יוסף בן מרסל ז"ל | לע"נ המדוכא ביסורים ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

מעשה שהיה בצעירותו של מרן זצ"ל באחד הימים חזר מהלימוד בכולל לביתו, ועלה לאוטובוס והתיישב באחד המושבים, ואחר כמה תחנות עלו עוד אנשים ואשה בהריון שבחרה לשבת ליד מרן. כיון שהספסל היה ארוך ולא היתה בעיה מרן התכנס פנימה והיא ישבה. ואחר זמן כשהרב בא לרדת, גם אותה אישה ירדה, והיא קוראת למרן: כבוד הרב, כבוד הרב, ומרן שומע את קולה של הרבנית רעייתו הצדקת שלא בחינם שמה היה מרגלית ע"ה, שהאירה כיהלום בצניעותה ובמעשיה הטובים, ולמדנו מעט מזעיר מגדולתו וקדושתו של מרן פאר הדור שאשתו ישבה לידו והוא לא ידע מצניעות שבשניהם.

ואם הזכרנו את הרבנית הצדקת ע"ה כדאי שנספר טיפה מגדולת נפשה. בהיותם בארץ מצרים הרב היה מעביר שיעורים רבים, והנה הגיעה שבת והרבנית בחודש תשיעי להריונה וצריכה ללדת והרב חשב להישאר בבית כיוון שהגיעה שעה דחוקה, אבל האשה אמרה לו: אתה תלך ללמד תורה וה' יעזור, למרות שזו הלידה הראשונה, ואין אף אחד בבית, וזו ארץ מצרים, והשיעור מתחיל בשעה אחת בצהרים, והרב אמר לחזור רק במוצאי שבת. הרב התלבט מאוד אלא שהרבנית אמרה לו זה בסדר כנראה שזה לא הזמן, אתה תלמד תורה והכל יסתדר. ואכן הרב הלך לשיעורי התורה בלב כבד. ואחר כשעה הרבנית החלה להרגיש צירים והיא הבינה כנראה זו שעת לידתה.

אבל כבר נאמר "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל" (תהלים קכא, ד), ולפתע דפיקות קלות על הדלת והרבנית לא מאמינה למראה עיניה, המיילדת בכבודה ובעצמה באה לפתע, ותוך דקות ספורות המיילדת ילדה אותה, ונולדה בת, והכל בא על מקומו בשלום. ואחר כך סיפרה המיילדת שהיא ביקרה אצל אחת מחברותיה, ונזכרתי שאת בחודש תשיעי ולכן אמרתי נעבור מכאן, ומרן חזר במוצאי שבת ונתבשר במזל טוב שנולדה בתו הבכורה.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

"אלוקים (של אלה) שונא זימה"

בלעם ובלק היו מכשפים נוראים מאין כמוהם. ונוסף על כך שבלעם ידע את הרגע שבו הקב"ה כועס, ראו בכישופים היכן עתידים ישראל לחטוא, הקריבו 42 קורבנות ועשו שבעה מזבחות. אך הקב"ה שינה סדרי בראשית ולא כעס, ולא הועילה להם שום קללה, כיוון שבני ישראל הולכים בדרך ה'. וכשאינן עונות - אין צרות. לכן כשבלעם ראה כך, אמר לבלק 'אין לנו ברירה. כל זמן שהם הולכים בדרך ה' - אין לנו שום עצה נגדם. אבל אם אתה רוצה שנצליח - יש רק דרך אחת ויחידה: לסלק מהם את הצניעות. אני נביא, ואני יודע שה' שונא את כל העבירות, אבל העבירה שמכעיסה הכי הרבה את הקב"ה היא הזימה והפריצות. אלוהיהם של אלו שונא זימה. אני ואתה יכולים לחזור הביתה, רק תשאיר כאן כמה מחבלות שיחטיאו אותם, והם ימותו אחד אחרי השני' ח"ו.

וכך היה הדבר, שאף נרמז בשמותיהם של הרשעים - בלק ראשי תיבות בנות לכו קצר, ובלעם ראשי תיבות בנות לכו עם מיני. ומי שיעשה חשבון יראה ברש"י (פכ"ה פ"ה) שהיו 72 אלף דיינים שכל אחד מהם הרג שניים (חוץ מה-24 אלף במגיפה), שזה יוצא 156 אלף איש שמתו בגלל החטא הנורא.

אחר כל אלה הדברים, כל אחד מאיתנו ירים ויטהר רעיונו וקדושתו. וכל בת ישראל, התבונני וראי שאת יכולה להיות חשובה מהכהן הגדול, כמו שכתוב (תהלים מ"ה י"ד) "כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה". את, הצנועה, חשובה יותר מהכהן הגדול שלובש את משבצות הזהב. וכן משבצות זהב לבושה - ראשי תיבות מזל. שזה המזל של האשה. וכן להיפך - אם את לא צנועה ח"ו, מי יודע כמה עונש תקבלי על כל אחד ואחד שמוסתכל בך. וכבר אמרו רבותינו "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" (ספרי כ"ג, קי"ז).

והיה מעשה נורא עם בנו של הרב הגאון רבינו יוסף חיים זיע"א, שהייתה מגיפה בזמנו, והיו מתים כל פעם זקנים עם נערים. והייתה איזו אשה זמרת ששרה בכל מיני אירועים למיניהם באופן בוטה מאוד, והרב הצדיק ידע ברוח קדשו שכל המגיפה הנוראה הזו באה בגלל שגברים שומעים אותה וחוטאים.

לכן קרא לה הרב ודיבר איתה בנועם שתפסיק מכך, כיוון שהיא זו שגורמת לאסונות הכבדים. אבל הזמרת סירבה והמשיכה לשיר את שיריה.

הרב, שראה שאין עם מי לדבר, והבין שיש ללכת צעד נוסף על מנת למנוע את המגיפה, אסף את כל רבני העיר בבית הכנסת ואמר להם 'אני עושה מי שברוך - ואתם רק תענו אמון'. אמר הרב 'ריבוננו של עולם, יהי רצון מלפניך שהזמרת פלונית בת פלונית תמות ברגע זה', וכולם ענו אמון. ואין צורך לומר שהיא מתה מייד, והמגיפה נעצרה.

ויש לומר: ודאי שהקב"ה שופט את האדם לפי הדור. היום הדבר נפוץ, אך בדורות שעברו - לשמוע זמרת זה היה לא פשוט. עד לאותה זמרת לא היה דבר כזה מעולם בקהילות היהודיות, ולכן על פרצת הגדר הזו היא שילמה באופן חמור כל כך.

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

סוד קיומו של עם ישראל

הקב"ה הפך את כל קללותיו של בלעם הרשע לברכה ומברכתו של אותו רשע, אתה למד מה היה בליבו (סנהדרין קה). ביקש לקללם שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות נהפכה ברכתו: "מה טובו אהליך יעקב משכנתיך ישראל" (כד, ה). יש להבין, מה איכפת לבלעם שיהיו לעם ישראל כמה מבנים של בתי כנסת ובתי מדרש?

מאז היותנו לעם, עברו על עם ישראל יסורים ותלאות, רדיפות ומלחמות רבות. תולדות עם ישראל רוויות בדם ובסבל רב, אך בפרשתנו אנו מוצאים מלחמה מסוג שונה, לא מלחמה כוחנית בכלי נשק אלא מלחמה רוחנית. בלק חתר לסוד קיומו של עם ישראל, בלק ידע שלא יוכל לגבור על עם ישראל בכלי משחית כי ה' שומרם לכן החליט להביא את בלעם שיקללם וכשלא הצליח במשימתו זו, החטיאם בבנות מואב וסוף הסיפור ידוע. בלעם ידע שכוחו של עם ישראל הוא בפיהם כי כשהקול קול יעקב אין הידיים ידי עשו, כשקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין רשות לעשו להרע לעם ישראל (מדרש רבה, תולדות).

בלעם ידע כי כל עוד עם ישראל לומדים תורה ושומרים על מסורת אבותיהם לא יוכל להם. בתי הכנסיות ובתי המדרשות בהם מתפללים ולומדים תורה הם סוד המשכיותו של מסורת ישראל וממילא מבטיח את המשך קיומו של עם ישראל לכן בלעם רצה לפגוע דווקא בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות.

מסיבה זו, חז"ל רצו להכניס את פרשת בלק לתוך סדר התפילה בקריאת שמע (ברכות יב) אלא שלבסוף לא קבעו משום טורח ציבור. לכן בסידור נוסח אשכנז, התפילה מתחילה בפסוק זה של "מה טובו אהליך יעקב משכנתיך ישראל", כי בו גלום סוד קיומו של עם ישראל, שהרי מיום שחרב בית המקדש אין לו לקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד (ברכות ח). התפילה ולימוד התורה הם עוגן ההצלה של עם ישראל בכל הזמנים. ההיסטוריונים אינם מבינים איך אומתנו שרדה אלפי שנים ללא טריטוריה משלה, עם מפורד ומפוזר בכל זווית ופינה בגלובוס. לכן ידעו להם אלה שענים צרה בעולם התורה כי הם חותכים את הענף שעליו הם יושבים, שהרי מדינת ישראל נמצאת ככבשה בין שבעים זאבים ולא סתם זאבים, אלא זאבים שרעבים לטרף!

הגאון הרידב"ז זיע"א, כתב שבני ישראל משולים לאש, כמו שנאמר בחזון עובדיה (פסוק יח), "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש" ואומות העולם משולים למים שנאמר (ישעיה יז, יב), "היו המון עמים רבים כהמות ימים ימיון". כל עוד יש מחיצה שמפרידה בין המים שבקדירה לבין האש המים יגיעו לרתיחה אך כאשר אין מחיצה, המים שנשפכים על האש, יגברו על האש ולבסוף יכבוה. הנמשל, אם עם ישראל ישכילו לשמור על המסורת הם יצליחו לגבור על המכשולים הנקרים בדרכם אך אם יעזבו את מקור חיותם, זו התורה, יהיה חלילה להיפך.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם" (כב, ז).

מעשה שהיה בימי הגאון רבי אליהו מווילנא באדם שהגיע אל חצר בית הכנסת ושם החל לעשות מופתים ולומר עתידות. עד מהרה התאספו סביבו המון אדם שחזו בהשתאות במעשי הפלאים שעשה. השמועה עשתה לה כנפיים ונמצא מאן דהוא שמיהר וסיפר את הדברים לגאון רבי אליהו.

הגאון לא התפעל כלל ממה ששמע, רק הורה לבדוק האם בשעה שאותו אדם עושה את מעשיו הוא אוחז בידו דבר מה. מיהר השליח אל חצר בית הכנסת וגילה שאכן אותו אדם אוחז בידו מקל בשעה שהוא קוסם קסמים.

אם כך - אמר הגאון - קחו ממנו את המקל וכוחו יסור ממנו! כהוראת הגאון עשו ואכן סר כוחו של האיש ושוב לא היה יכול לעשות שום מעשה קסמים.

דבר זה - הסביר הגאון לאחר מכן - נלמד מהפסוק: "וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם", ומבאר רש"י שזקני מואב וזקני מדין נטלו עמם כל מיני קסמים, כדי שלא יהיה בפי בלעם טענה מדוע אין הוא מסכים לבוא עמם ויאמר: אין כלי תשמישי עמי.

משום כך - סיים הגאון - אמרתי גם אני לקחת ממנו את כלי תשמישו, וסר כוחו ממנו!

"ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב אויבי לקחתך

והנה ברכת ברך" (כג, יא).

ביאור נפלא בדרך רמז מביא בספר "ברית אבות": חז"ל מלמדים אותנו ששמו של האדם מורה על תכונות נפשו ומהותו.

והנה אותיות "בלק" הם: "לקב" והדבר מורה על עיקר מהותו של בלק ורצונו העז לקלל את ישראל. משום כך, כאשר בלעם שינה ובמקום לקלל את ישראל ברך אותם, התרעם בלק ואמר: "מה עשית לי?! לקב אויבי לקחתך והנה ברכת ברך!"

על כך משיב בלעם ואומר (לקמן פסוק כ'): "הנה ברך לקחתי וברך ולא אישבנה". וביאור תשובתו: בלעם טען ואמר לבלק ששמו מורה לא רק על קללה אלא גם על ברכה, שהרי המילים: "ברך לקחתי", הם ראשי תיבות: "בלק" ומשום כך מצא לנכון לברך את ישראל ולא לקללם.

ואם יטען בלק: מפני מה העדפת לפרש את שמי באופן של ברכה ולא באופן של קללה?

על כך משיב בלעם: "ולא אשימה", דהיינו יותר יש לפרש את השם לברכה, כי באופן זה אין צורך להפוך את האותיות, על כן ראוי שאברך את ישראל!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

יעוץ חינוכי (ד)

ב' מוקשים עיקריים ישנם כאשר יש צורך בפנייה ליעוץ וטיפול:

1. מעדיפים להתכחש או להתעלם - קיים מנגנון טבעי של הכחשה. לאף אחד לא נעים לשמוע שהילד החביב או הבחור החשוב סובלים מבעיה רגשית / נפשית / התפתחותית. זה ממש לא נחמד, לפעמים זה גם פוגע מאוד, ועוד לחשוב שזה קרה אצלי בבית... יש הורים רבים שמתקיפים ונפגעים, כאילו מישו מהמערכת מחפש את רעתם. יש גם כאלו המעדיפים להתעלם, ונוהגים במדיניות "בת יענה", פתרון חלמאי העוזר עד... שהבעיה פורצת בדרגות חומרה קשות הרבה יותר.
 2. כאלו המקרים, ככל שמוזהים את הקשיים בראשית הדרך, הטיפול והפתרון מהירים ואפקטיביים הרבה יותר. כואב הלב לראות את אותם ילדים סובלים קשות בהמשך, כשאפשר היה, במחשבה תחילה, למנוע את הסבל ואת עוגמת הנפש.
2. מחפשים פתרונות קסם - יש המעדיפים כל מיני שיטות ופתרונות קסם, לפעמים משום שהם מוגדרים בפרסום כ"טבעיים", לפעמים כי הובטח בפרוספקט "100% הצלחה"...

בכל הגלגולים האלו מאבדים כסף רב וזמן יקר. חשוב לברר מי הם אנשי המקצוע האמינים, וללכת לטפל במקומות מוגדרים ומוכרים. אין להתפתות אחרי כל מיני קוסמים, שבמקרה הטוב צברו הצלחה אחת או שתיים.

צידה לדרך:

- * רגע לפני שאתם ממהרים לרוץ ליעוץ מקצועי בגלל הילד שלא שומע בקולכם, תזכרו: העובדה שקיבלתם מהקב"ה את הילד הזה, היא ההוכחה שאתם ראויים ומסוגלים להיות המנחכים שלו!
- * יש מקרים שבהם חשוב ואפילו הכרחי להתייעץ. אל תתנו לבעיות לתפוח ולצאת מכלל שליטה. אל תהיו "בת יענה".
- * חשוב להתייעץ, ואפילו להרבות בהתייעצויות, אבל עם יועץ אחד. אל תחליפו יועצים כמו גרייזים!
- * יועץ חינוכי שאינו "משלנו", לא מבין את הדקויות ואת הלך הרוח שאצלנו. אל תתקשו על מישורו רחוק ולא מוכר, על חשבון הטיפול בילד שלכם!
- * גם אם אתם אנשי חינוך מנוסים, ייתכן שאדם אחר, מישהו שמחוץ לתמונה, יבין יותר את הבעיה של הילד שלכם. צריך פשוט מבט אובייקטיבי...